

Naam: P.F. Reinerink
Datum: 26 april 2019
Team/teamonderdeel: Adviespool Advies
Telefoonnummer: 541136

Collegevoorstel

Onderwerp	Starten vervolg Mijn Erf 2030
Advies	Bespreekstuk
Is er een uiterste behandeldatum?	14 mei 2019
Hoofdpoging	Hoofdtakveld Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Portefeuillehouder	J.M. van Rees
Openbaar	Openbaar
Raadsvoorstel of raadsbrief	n.v.t.

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

Op 21 november 2017 heeft het college besloten het project Mijn Erf 2030 te starten. Het project bestond uit het in gesprek gaan met eigenaren van bestaande erven in het landelijk gebied van Almelo over hun gewenste toekomstsituatie. Hierbij worden alle aspecten die op het erf voorkomen meegenomen. De resultaten hiervan zijn bekend en er is een evaluatie opgesteld en hieruit blijkt dat er behoefte bestaat aan een vervolg van het project Mijn Erf 2030. De provincie Overijssel heeft het programma Toekomstgerichte Erven gestart. Als gemeente willen we hierbij aansluiten en samenwerking realiseren met het gemeentelijk project Mijn Erf 2030. Om dit te kunnen starten, wordt instemming van het college gevraagd.

Voorgesteld besluit

1. Deelnemen aan het provinciale programma Toekomstgerichte Erven en het plan van aanpak bij de provincie indienen.
2. Het vervolg van het project Mijn Erf 2030 in combinatie met het provinciale programma Toekomstgerichte Erven te starten.

Inleiding

In de eerste fase van Mijn Erf 2030 zijn er diverse gesprekken gevoerd met erfeigenaren en voldoet deze aanpak aan een behoefte, zowel voor de erfeigenaar maar ook voor ons als gemeente en de provincie Overijssel. De provincie vindt ervenprojecten en ervenconsulenten/-coaches dusdanig belangrijk dat er op 27 februari door Provinciale Staten een besluit is genomen om ervenconsulenten/-coaches te gaan faciliteren en hebben met hun besluit Toekomstgerichte Erven een bedrag van 2 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Inmiddels zijn door de provincie een tiental ervencoaches geselecteerd die in de provincie Overijssel worden ingezet. Bij deze tien ervencoaches behorend ook de twee ervencoaches die in het Almelose project Mijn Erf 2030 zijn ingezet. Met de provincie is overleg gevoerd dat indien wij gebruik gaan maken van hun faciliteiten we met dezelfde ervencoaches het project Mijn Erf 2030 voortzetten. Dit vanwege het inmiddels opgebouwde vertrouwen, netwerk en kennis van het landelijk gebied. In het bijgevoegde plan van aanpak Toekomstgerichte Erven zoals wij die bij de provincie gaan indienen is dit zo verwoord.

De voorwaarde die de provincie stelt aan het door hen faciliteren van de inzet van een ervencoach is het binnen de gemeentelijke organisatie beschikbaar stellen van een vast aanspreekpunt. Als de erfeigenaar hulp nodig heeft op het gebied van ruimtelijke ordening, sociaal, vergunningverlening /

handhaving of energie moet de ervencoach door kunnen verwijzen naar een persoon binnen de gemeente. Binnen onze organisatie is dat nu al ondergebracht bij de functie beleidsmedewerker Ruimtelijke Ontwikkeling / Plattelandsontwikkeling. Deze inzet vindt haar basis in de op 4 maart 2014 door de raad vastgestelde toekomstvisie Landelijk Gebied waarin als één van de randvoorwaarden een vast aanspreekpunt voor het landelijk gebied als een basisvoorziening wordt gesteld.

De vervolgfase ziet er als volgt uit :

- actief benaderen van erfeigenaren die tot nu toe geen contact hebben opgenomen;
- actief benaderen van erfeigenaren waarbij zich op stapel staande ontwikkelingen spelen, zoals asbestsanering, warme sanering varkenshouderij, leegstand e.d.;
- actief thematische inspiratie bijeenkomsten organiseren waardoor wellicht erfeigenaren getriggerd worden hun erf te transformeren.

Uiteraard blijven we naast deze doelgroepen aandacht houden voor erfeigenaren van doorgaande agrarische bedrijven. In deze vervolgfase worden de ervaringen uit het project Mijn Erf 2030 meegenomen. Zo zullen de gesprekken worden verbreed door toevoeging van meer onderwerpen zoals bijvoorbeeld het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, biodiversiteit, energietransitie en ondermijning.

Achtergrond informatie

De gemeente Almelo heeft een landelijk gebied waarin ongeveer 100 agrarische bedrijven gevestigd zijn. Daarnaast zijn er nog voormalige agrarische erven die nu een andere functie hebben maar waar nog wel agrarische opstallen aanwezig zijn. De trend is dat per jaar 3% van de agrarische bedrijven hun bedrijf beëindigen (bron: CBS, Trendburo Overijssel). Hiervoor zijn diverse redenen zoals geen bedrijfsopvolging, rendement, noodzakelijke investeringen e.d.

In de nabije toekomst komen nog andere aspecten op de erven af. Denk hierbij aan de verplichte verwijdering van asbest voor 2024 of de inkrimping van de veestapel. Over de asbestsanering voor de gehele gemeente loopt een separaat traject maar heeft veel raakvlakken met de verwijdering van asbest in het landelijk gebied.

De eerste stap in Mijn Erf 2030 bestond uit het bezoeken van de erfeigenaren door een ervenconsulent. In gesprekken met de erfeigenaren peilden zij wat er speelt en wat nodig is om indien noodzakelijk per erf maatwerk te leveren. Hoe wil de eigenaar in 2030 werken en wonen? Tijdens dit proces vallen meerdere beleidsvelden samen. Zowel op het sociale als ook op het ruimtelijke vlak en wordt per erf de situatie belicht vanuit verschillende invalshoeken, bijvoorbeeld asbestsanering, leegstand, beëindiging agrarisch bedrijf en sociaaleconomisch. De erfeigenaar blijft eindverantwoordelijk maar als gemeente gaan we bezien waar we een helpende hand kunnen bieden. De eigenaar op het erf staat centraal.

Op 15 februari 2018 heeft er een infoavond over het project voor belangstellenden plaatsgevonden die door zo'n 100 belangstellenden is bezocht. Tijdens deze avond hebben zich al meteen rond de 20 erfeigenaren zich aangemeld voor een bezoek van een ervenconsulent. Tot nu toe zijn er zo'n 40 erven bezocht waarbij bij een aantal ook al vervolggesprekken hebben plaatsgevonden.

In onderstaande infographic wordt het project Mijn Erf 2030 schematisch weergegeven. Ondertussen zijn er buurgemeenten die dezelfde aanpak hanteren. Daarnaast zijn er andere gemeenten die hun eigen aanpak hebben gekozen. Met deze gemeenten en de provincie Overijssel is overleg om kennis en opgedane ervaringen te delen.

Separaat aan de ervenbezoeken is er door een student van Saxion Hogeschool Deventer (Ruimtelijke Ordening en Planologie) een afstudeeronderzoek uitgevoerd naar het project Mijn Erf 2030. Het onderzoek is als bijlage bijgevoegd. Hieruit blijkt dat het project Mijn Erf 2030 en de rol van ervenconsulenten van belang zijn voor het landelijke gebied. Door de bezoeken van de ervenconsulenten worden:

- ontwikkelingen versneld. In 2018 zijn er meer vragen over ruimtelijke mogelijkheden en procedures binnengekomen dan gebruikelijk;
- erfeigenaren getriggerd om na te denken over hun toekomst en de toekomst van het erf;
- de drempel naar gemeente verlaagd.

Dit zijn slechts een drietal uitkomsten van de tussentijdse evaluatie. Voor de volledige evaluatie verwijs ik u naar de bijlage.

De erfeigenaren die bezocht zijn, zijn zeer tevreden over de gemeente die dit project faciliteert. Hieronder een stuk tekst van een mail die de ervenconsulent heeft ontvangen n.a.v. de gevoerde gesprekken.

Het gesprek dat wij met je hebben gehad via Erf 2030 heeft naar mijn mening m'n moeder geholpen bij het nemen van deze beslissing. Ik heb er in elk geval een goed gevoel aan over gehouden. Het was naar mijn mening goed voor m'n moeder om te sparren met een externe, niet direct betrokkene, maar wel inlevende persoon, hetgeen jij perfect hebt gedaan. Hiervoor dank.
*Zoals ik al aangaf was zij van plan je te bellen, maar ik verwacht dat dit er geheel bij in is geschoten. Ik weet zeker dat ze je graag eens wil spreken. Mocht ze nog geen contact met je hebben opgenomen, als je tijd hebt mag je haar altijd bellen, of als je in **** bent, de koffie staat altijd bij haar klaar, zal ze zeker waarderen.*

Wat hebben we inmiddels onder andere bereikt:

- 40 eerste erfgesprekken;
- 10 2^e fase gesprekken;

Bij de opzet van Mijn Erf 2030 was de gedachte om in de eerste fase te inventariseren wat er leeft en speelt en in de tweede fase hier vervolg aan te geven. Het blijkt dat scheiding tussen de 1^e en 2^e fase niet bestaat. Op het moment dat de erfeigenaar na het eerste erfbezoek zijn/haar toekomst heeft bepaald, wil deze dan ook met de realisatie van die toekomst aan de slag en dus niet wachten tot de gemeente een tweede fase start. Dat heeft er toe geleid dat er met deze erfeigenaren vervolgesprekken zijn gevoerd en de insteek van een eerste fase en tweede fase is los gelaten.

- beschikbaar stellen van drie VAB Vouchers door provincie Overijssel;

De provincie volgt de diverse ervenprojecten in Overijssel met grote belangstelling. Om een vervolg aan transformatie/ontwikkelingen van een erf te faciliteren heeft men een zogenaamde VAB-voucher regeling ontwikkeld. Hiermee krijgt een erfeigenaar de mogelijkheid om deskundigheid in te huren voor het toekomst gericht maken van een erf. Voor drie erven in de gemeente Almelo is een dergelijke voucher beschikbaar gesteld.

- concept document harmonisatie beleid Kwaliteits Impuls Groene Omgeving;
Binnen de gebieds-/netwerksamenwerking Groene Metropool Twente (hierna GMT) zijn we bezig met om de verschillende ruimtelijke instrumenten van de 10 deelnemende gemeenten zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Als gemeente Almelo zitten we in de voorbereidende kopgroep en is er inmiddels een concept document over dit onderwerp opgesteld. Nadat het document in het bestuurlijk overleg van de GMT is besproken, zal dit ook aan uw college ter besluitvorming worden voorgelegd.
- aanbevelingen voor aanpassingen ruimtelijk beleid;
Uit de gesprekken met erfeigenaren en het afstudeer onderzoek blijkt dat er in het landelijk gebied behoefte bestaat aan andere ruimtelijke instrumenten waarmee meer flexibiliteit wordt geboden om toekomstgerichte erven te realiseren.

Ter illustratie hier een voorbeeld van een voorkomende situatie :

Een erfeigenaar wil zijn agrarisch bedrijf afbouwen en een deel van de opstallen slopen en inzetten voor een rood-voor-rood project. De huidige rood-voor-rood regeling eist dat alle agrarische opstallen worden gesloopt en de agrarische bestemming wordt gewijzigd naar een woonbestemming. Hierdoor kan de erfeigenaar echter geen agrarische activiteiten op een kleinere schaal doorzetten. Hierdoor gaat de eigenaar niet tot sloop over en blijven de niet gebruikte stallen staan. Terwijl de gedeeltelijke sloop bijdraagt aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Niet gebruikte stallen verpauperen of kunnen voor ongewenste ontwikkelingen gebruikt worden. Een optie is om voor dit soort initiatieven de regeling dusdanig aan te passen waarbij de opstallen kunnen worden gesloopt en de erfeigenaar op een kleinere schaal de agrarische bedrijfsactiviteiten kan voortzetten tot het moment dat deze in z'n geheel worden beëindigd.

Beoogd effect

Het project beoogt meerdere effecten voor zowel de eigenaren van het erf als ook voor de gemeente. O.a.

- voor de gemeente:
 - o Input voor een toekomstige gemeentelijke visie op het landelijk gebied
 - o Inzicht in huidige stand van zaken van de erven in het landelijk gebied
 - o Het bieden van een helpende hand voor erfeigenaren
 - o Preventie van eventueel ongewenste ontwikkelingen, bijvoorbeeld ondermijnende activiteiten in leegstaande agrarische opstallen
- Voor erfeigenaren:
 - o Bewustwording van hun positie, toekomstbeeld en mogelijke ontwikkelingen,
 - o Preventie van eventueel ongewenste ontwikkelingen, bijvoorbeeld ondermijnende activiteiten in leegstaande agrarische opstallen
 - o Voorkomen kwaliteitsvermindering door leegstand
 - o Inzicht in nieuwe economische mogelijkheden

Argumenten voor

1.1 *Hiermee creëren we een samenwerking tussen het provinciale programma Toekomstgerichte Erven en het gemeentelijk project Mijn Erf 2030*

Door mee te doen aan het provinciale programma wordt de inzet van de ervencoach in het gemeentelijke project Mijn erf 2030 gefaciliteerd.

2.1 *Hierdoor wordt inzicht verkregen in het landelijk gebied van Almelo*

Het inzicht kan gebruikt worden voor het opstellen van een nieuwe gemeentelijke visie op het landelijk gebied.

2.2 *Hierdoor kan er ingespeeld worden op eventueel toekomstig ontwikkelingen*

Door het verkrijgen van de info uit het landelijk gebied kan ingespeeld worden op toekomstige ontwikkelingen. Ook kan daarbij samenwerking worden gezocht tussen diverse problematieken,

bijvoorbeeld de relatie tussen het verwijderen van asbestdaken en het aanbrengen van zonnepanelen t.b.v. energie opwekking.

2.3 *Het inzicht kan leiden tot aanpassing van regelgeving e.d.*

Het verkregen inzicht kan leiden tot aanpassing / deregulering van wet- en regelgeving in het landelijk gebied. Hierover zal na het verkrijgen van het inzicht overleg worden gevoerd met o.a. de provincie Overijssel.

Kanttekeningen

2.1 *starten van het project hoeft niet te leiden tot het beoogde gewenste resultaat*

De te voeren gesprekken leveren altijd informatie op. Terwijl daarentegen niets doen meer leidt tot het ad hoc en reactief benaderen van toekomstige situaties

Alternatieven

Het alternatief is niets doen en op ad hoc basis reageren op toekomstige ontwikkelingen.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

De kosten voor de inzet van de ervencoaches worden gedragen door de provincie Overijssel. Voor rekening van de gemeente komen de kosten voor communicatie (nieuwbrieven e.d.) en de organisatiekosten van de inspiratiebijeenkomsten. Deze worden geraamd op €15.000,-- en worden gedekt uit de nog beschikbare middelen in het project Mijn Erf 2030.

Vanwege de dekking uit bestaande budgetten heeft het voorstel geen negatief effect op het financieel herstel.

Uitvoering

De uitvoering van het project Mijn Erf 2030 zal plaatsvinden 2019 en 2020. Als vast aanspreekpunt voor de ervencoaches zal de beleidsmedewerker Ruimtelijke Ontwikkeling / Plattelandsontwikkeling fungeren. Dit conform de toekomstvisie Landelijk Gebied.

Bijlagen

BW - 6088, collegebesluit start 1^e fase Mijn Erf 2030, 21-11-2017

INT - 61423, Infographic Mijn Erf 2030

INT - 67008, Afstudeer onderzoek

INT - 67009, Evaluatie

INT - 67010, Projectplan 2^e fase Mijn Erf 2030

Procesinformatie

Intern overleg

Het project Mijn Erf 2030 is besproken met de relevante vakdisciplines.

Afstemming met portefeuillehouder

Het voorstel is bilateraal besproken met wethouder Van Rees en heeft instemming.

Directie-advies

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit

Reguliere persconferentie

Interview met portefeuillehouder

Nieuwsbrief SPOA

Social media